

Bora Kaya

Web Tüketici Fiyat Endeksi Kurucusu www.webtufe.com

Web Tüketici Fiyat Endeksi Ekim Ayı Enflasyon Görünümü

Ekim ayına ilişkin öncü veriler Eylül ayında gerçekleşen %3,23'lük enflasyon ile dezenflasyondaki kesintinin bu ayda da devam edebileceğini gösteriyor. İlk 11 günde derlediğimiz veriler TÜİK tarafından açıklanan Eylül enflasyonuna benzer bir veri oluşacağına işaret ediyor. Söz konusu veriler hata payı göz önüne alındığında yıllık enflasyonda anlamlı bir değişiklik olmayacağını göstermekte. Web TÜFE Eylül verisine (%2,61) göre ise hızlanma olacağını göstermektedir. Bu gelişmede Ekim ayına özgü bir şekilde mevsimsel ürünlerin bu ay sepete dahil edilmesiyle oluşan mekanik etki belirleyici olmaktadır. Giyim ve ayakkabı grubundaki kış sezonu ürünleri ile Gıda ve alkolsüz içecekler grubunda kış sebzelerinin sepete yüksek artışlarla girmesi mekanik bir etkiyle enflasyona yukarı yönlü etki yapmaktadır. Söz konusu mekanik etkinin aylık enflasyona 1,1 puanlık katkısının olduğu tahmin ediyoruz.

İlk 11 günlük aylık ortalamaların değişimine göre 11 Ekim itibarıyla Web Tüketici Fiyat Endeksinin Ekim ayındaki değişimi %3,17 seviyesindedir. Bu veri kesin verilerin duyurulacağı 24 Ekim'e kadar değişkenlik gösterecektir.

Enerji:

Enerji grubunda bu ay tüp gaz fiyatlarında ortalamada %4,68 artış yaşandı. Bugün itibarıyla bu artışın %3,83'ü endekse yansımış durumdadır. Ay sonuna kadar önemli kısmı yansımış olacaktır. Akaryakıt fiyatlarında benzinde %2,26, motorinde %2,44 düşüş görülürken LPG'de %4,79 artış yaşandı. Dün ABD başkanı Donald Trump'ın Çin'e 1 Kasım'dan geçerli %100 gümrük vergisi uygulaması üzerine Brent petrol fiyatlarında %5'e yakın geri çekilme yaşandı. Akdeniz piyasasındaki fiyatlamalar ve dizel marjlarına göre akaryakıt fiyatlarında yeni indirimlerin yaşanması halinde bu taraftan sınırlı da olsa enflasyon destek görecektir. Enerji grubunda %1,05 dolayında artış ölçmekteyiz.

Gıda ve alkolsüz içecekler:

Gıda fiyatları tarafında geçtiğimiz ay TÜİK (%4,62) ve Web TÜFE (%2,87) verileri çok ciddi boyutta ayrışma gösterdi. Bunun sebeplerini irdelediğimizde TÜİK endekslerinde bir çok gruptaki fiyat artışlarının Web fiyatlarına bu ay gecikmeli olarak yansıdığını görmekteyiz. Saha ve barkod verileri ile web verilerinin önemli bir dezavantajı olarak bu husus öne çıkmaktadır. 11 Ekim itibarıyla Web TÜFE'de gıda enflasyonu %4,09 seviyesindedir. Bunun bir kısmı taze sebze ve bazı işlenmemiş gıdalardaki yüksek artışlardan kaynaklı olsa da işlenmiş gıda tarafındaki bir kısmı geçen ay yaşanan artışların bu aya gecikmeli olarak yansıması ile ilgili olduğunu değerlendiriyoruz. Gıda verisinde tahminde riskler olsa da TÜİK tarafında bir miktar yine farklılaşma olabileceğini tahmin ediyoruz.

Endeksin detaylarına baktığımızda taze sebzelerde kış sebzelerinin sepete girmesiyle mekanik etkilerin de katkısıyla bugün itibarıyla %14,95 oranında fiyat artışı görülmektedir. Sepete giren sebzelerden Karnabahar **%249**, Ispanak **%121**, Pırasa **%73**,

Kırmızı Turp **%48,** Beyaz Lahana **%35** artış gösterirken Kırmızı Lahana fiyatı **%2,34** gerilemiştir. Meyve tarafında bu ay yalnızca Mandalina sepete eklenmiştir. Mandalina fiyatı Ekimde **%25,55** düşüş göstermektedir. Kalan kış sebzeleri Portakal, Nar, Ayva ve Kivi Kasım ayında sepete eklenecektir.

Taze meyve grubunda ise %5,55 oranında gerileme görmekteyiz. Bu gelişmede hiç şüphesiz Mandalina fiyatındaki düşüş ile Limon fiyatındaki 2 aydır devam eden geri çekilme etkili olmaktadır. Limon fiyatları geçtiğimiz ay %35 düştükten sonra bu ay da %21 geriliyor.

Diğer işlenmemiş gıda ürünlerine bakıldığında Dana eti fiyatı ilk 11 günlük aylık ortalamalar bazında %2,62 artış gösterse de son 1 haftada zirve seviyesinden %2,1 oranında geri çekilme olmuştur. Bu fiyatlamanın kalıcı olması halinde ay sonuna doğru Dana etindeki fiyat değişimi düşecektir. Kuzu eti fiyatlarında da %2,51 oranında düşüş görülmektedir. Bu gelişmeler son günlerde şap hastalığının tekrar yaygınlaşmasıyla et üreticilerinin hayvanları erken kesime göndermesi haberlerini doğrulamaktadır. Tavuk eti fiyatlarında ise %1,69 artış ölçülmektedir. Yumurta fiyatlarında geçen ay olduğu gibi çok sert yükselişler izlemeye devam etmekteyiz. Geçen ayki %14,35'lik artıştan sonra bu ayda da %10 seviyesinde artış ölçülmektedir. Öyle ki son 2 ayda toplamda %26'ya yakın fiyat artışı yaşanmıştır. Balık fiyatlarında da sezon açılışıyla beraber oldukça yüksek fiyat artışları gözlemliyoruz. Eylülde %19,14 artan balık fiyatları bugün itibarıyla Ekim ayında %12,63 artışa işaret etmektedir. Burada da son 2 ayda toplamda %34'ü aşan fiyat artışı gözükmektedir. Kuru baklagil grubunda bu ay %9 oranında artış ölçmekteyiz. Eylül ayında ise %7,3 dolayında artış ölçmüştük. Bu grupta TÜİK verisine henüz yansımayan ciddi bir fiyat artışı görmekteyiz. Son 2 ayda %17'ye yakın fiyat artışı ölçerken TÜİK tarafında Eylül ayında %0,33'lük bir artış görülmüştür. Yılbaşından itibaren bakıldığında

grupta Web TÜFE'de 1 Ocak-30 Eylül arasında %27,74 , 1 Ocak-11 Ekim arası %29,57 artış görülürken TÜİK verisinde %14,30 artış görülmüştür. Kuru meyve fiyatlarında ise don etkisiyle arzın büyük ölçüde daralmasından kaynaklı bir süredir aylık fiyat artışlarının belli bir trendde yüksek gittiğini görmekteyiz. Ekim ayına ilişkin veriler %5,5 oranında artışa işaret ediyor. Geçtiğimiz ay TÜİK'te %6,81 artan kuru meyve fiyatları Web TÜFE'de %3,72 artmıştı. Burada da verilerinin bir kısmının bu aya gecikmeli yansıdığını görüyoruz. Ancak bu yılki toplam artışına baktığımızda veriler arasında ayrışma görmüyoruz. TÜİK'e göre yılbaşından itibaren grupta %32,02 artış görülürken Web TÜFE'de %28,9 artış görülmüştür.

Yukarıda bahsettiğimiz diğer işlenmemiş gıda grubunun geneline baktığımızda bugün itibarıyla %3,87 oranında artış ölçmekteyiz. Taze meyve ve sebze grubunda ise %4,03 artış görmekteyiz. Böylece işlenmemiş gıdaların toplamında %3,93 oranında artış yaşanmaktadır.

İşlenmiş gıdalara geçecek olursak burada bir süredir grup geneline yayılan fiyat artışları olduğundan sık sık bahsediyoruz. 5 aydır gruptaki aylık fiyat artışları üstüne koyarak devam etmektedir.

(Haziran: %0,7 Temmuz: %1,9 Ağustos: %2,7 Eylül: %3,0 **Ekim: %4,23***)

İşlenmiş gıdalarda en çok artış gösteren alt gruplara bakarsak;

Margarin %14,90, Makarna %10,9, Çikolata ve şekerlemeler %8,5, Kahvaltılık tahıllar %7,9, Çay ve bitki çayları %5,9 ile öne çıkmaktadır.

Geçtiğimiz ay çiğ süt fiyatlarına yapılan zamdan sonra Ekim ayında tekrar zam yapılmıştı. Eylül ayında daha çok sütten elde edilen süt ürünlerinde (peynir, yoğurt, tereyağı, sütlü tatlılar) daha çok artış görürken bu ay süt fiyatlarında daha yoğun bir artış görüyoruz. Süt ürünlerindeki fiyat artışları daha ılımlı gözüküyor. Süt fiyatlarında %5,0 civarında artış ölçüyoruz.

Temel Mallar:

Temel mallar grubunda ilk olarak Giyim ve Ayakkabı tarafında bahsettiğimiz üzere Ekim ayı kışlık sezon ürünlerinin sepete dahil edildiği aydır. Bu ürünlerden;

Kazak (Erkek) %71, Kazak (Kadın) %70, Kazak (Çocuk) %45

Kaban (Erkek) %45, Kaban (Kadın) %54, Kaban (Çocuk) %66

Mont (Erkek) %62, Hırka (Kadın) %69, Pardösü (Kadın) %71,

Bot (Erkek) %40, Bot (Kadın) %39, Bot (Çocuk) %44 artış göstermektedir.

Daha önce bahsettiğimiz üzere bu ürünler Nisan ayında sepetten çıkmakta, sepetten çıktıktan sonra bağlı oldukları harcama grubu kadar fiyatlarında değişim olduğu varsayılmakta ve sonra Ekim ayında gerçek fiyatlarıyla dahil edilmektedir. Bu sebeple 6

aylık dönemdeki fiyat artışları, ve bu dönemde şayet bağlı oldukları giyim gruplarında fiyat düşüşü olmuşsa onun telafisi yansıtılmakta ve çok yüksek oranda fiyat artışları ortaya çıkmaktadır.

Ancak ay içinde gözlemlediğimiz fiyatlara göre mevsimlik ürünler dışındaki ürünlerde de fiyat artışları yüksek seyretmektedir. Aylık ortalamalara göre fiyat artışları yüksek gitmektedir ve ayrıca özellikle 1 Ekim'den sonraki günlerde fiyat artışlarının daha hızlı olduğu görülmektedir. Mevsimlik ürünler hariç ürünlerden Pijama, Eşofman, Sweatshirt gibi kışın daha çok satın alınan ürünlerde %7 civarında diğer ürünlere kıyasla daha yüksek artışlar ölçekteyiz. Pantolon, Gömlek , İç Çamaşırı, Spor Ayakkabısı, Ceket gibi ürünler daha ılımlı bir seyir izlemektedir.

Dayanıklı mallar grubuna geçersek bu ay bu grubun ağırlık olarak yapıtaşlarından otomobil fiyatlarında Eylül ayına nazaran daha yüksek fiyat artışları gördük. Bilindiği üzere 24 Eylül'de Resmi Gazetede yayınlanan Cumhurbaşkanlığı kararıyla bazı otomobillerde ek gümrük vergileri kaldırılırken bazı otomobillerde ek vergiler getirildi. Bu düzenlemenin etkisi sınırlı olsa da Euro/TL kurunda Eylül ayında %3 dolayındaki artışın fiyatlamalarda etkili olduğunu düşünüyoruz.

Ekim ayında Elektrikli Otomobiller %3,24, Benzinli Otomobiller %2,77 artarken Dizel Otomobiller %0,77 ile sınırlı artış gösterdi. Geçtiğimiz ay TÜİK verisinde otomobil grubunun Web TÜFE'ye göre daha yüksek artışlar gösterdiğini gördük. Web TÜFE Eylül bülteninde bahsettiğimiz üzere otomobil piyasasında ÖTV düzenlemesi sonrası liste fiyatları ile sahadaki satış fiyatları arasında ayrışma gözlemlenmekte, bayiler liste fiyatlarında yaptıkları artışın tamamını tüketiciye yansıtmamaktadır. Bu durum hala devam etmekte ve kademeli olarak satış fiyatlarına yansımaya başlamıştır. Bu sebeple Eylül ayında TÜİK verisinde bir miktar daha yüksek artış yaşanmıştır. Bu ayda da liste fiyatlarındaki artışla birlikte benzer seviyelerde yüksek artışlar görebileceğimizi düşünüyoruz. Otomobil dışındaki dayanıklı mallara baktığımızda gerek mobilyada gerek beyaz eşyada sınırlı fiyat artışları görmekteyiz. Bu gelişmede Temmuz ayından beri kur artışlarının sınırlı tutulmasının enflasyona pozitif anlamda katkısı olmuştur.

Grupta otomobiller dışında Sehpa %2,9, Masa %2,2, Soba %2,1 ve Tablet bilgisayar %1,9 ile öne çıkmıştır.

Diğer temel mallar grubuna bakıldığında %1,33 ile ılımlı bir artış olsa da geçmiş aylara göre bir miktar hızlanma görülmektedir. En çok artan ürünlere bakıldığında Tül %6,93,

Şemsiye %5,45, Kadın Çantası %3,2, Bebek arabası %2,8, Çocuk kitapları %2,6 ile yüksek artışlara işaret etmiştir.

Bu görünüm altında temel mal enflasyonu %4'ün üzerinde oluşmaktadır.

Hizmet:

Hizmet grubunda kira ücreti bugün itibarıyla %3,6 artış gösterse de ay sonuna doğru %3-%3,2 seviyelerine doğru gevşeme beklemekteyiz. Eylül ayındaki yüksek sözleşme yenileme sonrası Ekim ayı daha ılımlı bir kira enflasyonuna işaret etmektedir.

Lokanta ve oteller grubunda 2 aydır oldukça ılımlı veriler almaktayız. Bu gelişmede otel fiyatlarının mevsimsel olarak gerilemeye başlaması etkili olmuştur. Otel fiyatları Eylülde %5,4 gerilerken Ekim ayında %3,9 gerilemeye işaret etmektedir. Lokantada yenen yemekler bu ay %2,26 artış gösterirken lokantada içilen içecekler endeksi %1,1 ile daha sınırlı artış göstermektedir. Lokanta ve oteller grubuna bakıldığında bu ay %1,27 artışa işaret etmektedir.

Ulaştırma hizmetleri grubunda toplu taşımada gerçekleşen fiyat artışları etkili olurken, uçak bileti, şehirlerarası otobüs bileti ve araç kiralama ücretleri 2 aydır grubu sınırlamaktadır. Yüksek mevsimsellik sebebiyle bu ayki verisinin bugünden tahmini zor olsa da uçak bileti bugün itibarıyla Ekim ayında %4 dolayında düşüş göstermekte, şehirlerarası otobüs bileti de %4,6 civarında düşmektedir. Araç kiralama ücreti ise %10 dolayında düşmüştür. Toplu taşımayla ilgili maddelere bakıldığında Vapur bileti %27,6,

Tramvay ve metro ücreti %8,8, Belediye otobüsü ücreti %3,6 oranında artış göstermektedir.

Haberleşme hizmetleri grubunda herhangi bir fiyat değişikliği ölçmüyoruz. Diğer hizmetler grubunda ise Eğitim hizmetlerinin hesaptan çıkmasıyla %3,7 artış görmekteyiz.

Bugün itibarıyla Hizmet fiyat artışı %2,31 olmakta ve nihai veride %1,9 civarında olacağını tahmin ediyoruz.

Tüm bu görünüm altında Web TÜFE'nin Ekim ayında %2,8-%3,2 civarında bir artış göstereceğini düşünüyoruz. Çekirdek göstergelere bakıldığında B endeksi %3,51 artarken C endeksi %3,32 artmaktadır. Mekanik etkilerin yer aldığı Mevsimlik Ürünler Hariç TÜFE %2,42 ile daha sınırlı artmaktadır.

